

ODTÜ PSİKOLOJİ BÖLÜM BÜLTENİ

SAYI 19

TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL 2021

Dopdolu bir
içerikle yeni
sayımız!

Bu Sayıda:

“O Günü Çok İyi Hatırlıyorum!”

Doç. Dr. Başak Şahin Acar	1
Bölümden Haberler!	2-3
Ödüller ve Başarılar	3
Kongre Sunumları ve Konferanslar	4
Yayınlar	4
Tezler	4
Dört Cevapta Doktora Tezim	5-8
Bunları Biliyor Muydunuz?	8

“O Günü Çok İyi Hatırlıyorum!”: Otobiyografik Bellek Gelişiminde Sosyal ve Kültürel Etkiler

Bölümümüz öğretim üyelerinden **Doç. Dr. Başak Şahin Acar**, Çocuk ve Ergen Gelişim Laboratuvarı'nda yaptıkları çalışmalardan söz etti.

2012 senesinin Temmuz ayında ODTÜ Psikoloji Bölümü'nde çalışmaya başladım. Çocuk ve Ergen Gelişimi Laboratuvarı'nı (ÇEGEL) ilk yüksek lisans öğrencilerimle ortak bir çabayla kurduk. Araştırma konularım otobiyografik bellek gelişimini merkeze alan konular ve sıklıkla ebeveyn ve çocukların yaptıkları günlük konuşmaların, okul öncesi çağıdaki çocukların bellek gelişimini nasıl etkilediğini çalışıyoruz. Bu oldukça kapsamlı bir konu, sadece ebeveyn-çocuk arasında geçen geçmişe dair konuşmaların sıklığı değil, aynı zamanda hem çocuğun hem ebeveynin toplumsal cinsiyet rolleri, ebeveynin benlik kurguları, yine hem çocuğun hem ebeveynin duygu düzenleme becerileri, bu konuşmalardaki içeriği, duygusal tonu, işlevi ve ayrıntılandırılma seviyesini etkiliyor. Aynı zamanda kültürlerarası çalışmalarla da (Amerika, Yeni Zelanda, İspanya, gibi) Türkiye'de yaşayan bireylerin bu konularda diğer kültürel gruplardan nasıl farklılaştığını araştırıyoruz ve yabancı öğretim üyeleriyle/laboratuvarlarla sıklıkla iş birliği yapıyoruz.

anı konuşmalarında, onlara göre daha az sözcükle konuşuyor. Biz dil gelişimi literatüründeki çalışmalara bakarak, yeni bir kodlama şeması kullandık: “conversational turn-taking” dediğimiz konuşmada söz alma sıklığı. Sonuçlar şunu gösteriyor; üçlü anı konuşmalarında çocuklar her iki ebeveyninden de daha az sözcük kullanarak konuşuyorlar. Ancak bu anı konuşmalarındaki söz alma sıklığını incelediğimizde anne ve çocukların en çok söz alanlar olduğu

(birbirlerinden anlamlı olarak farklı deşiller) ancak babanın bu konuşmalarda en az konuşan aile üyesi olduğunu ve hem anneden hem de çocuktan anlamlı biçimde daha az söz aldığını bulduk. Gelecek çalışmalarda bireysel farklar kadar, toplumsal cinsiyet rollerine dair ideolojilerin bu günlük geçmişle ilgili konuşmaları nasıl etkilediğini araştırmayı hedefliyoruz.

ÇEGEL'de sıklıkla ele alınan başka bir araştırma konusu da, jenerasyonlar arası farklılıklar ve aynı aileden olan bireylerin anlattı stiline benzerlikleri. Çalışmalarımızda, genç yetiş-

kinlerin hayattaki ilk anıları, aynı ailedeki kadın ve erkeklerin hayattaki ilk anılarının ve annelerin onlara anlattıkları aile anılarının jenerasyonlar arası farklılığına, ama daha da önemli olarak, aynı ailedeki bireyler arasındaki benzerliği inceleyip, aynı aile bireylerinin anlattığı anlatıya dair çoğu özelliğin birbirlerine benzediğini bulduk. Bu bulguları hem yazılı (narrative) hem de yarı yapılandırılmış görüşme (semi-structured interview) yöntemiyle de tekrarladık.

2021 yaz döneminde yeni bir TÜBİTAK 1001 Projemiz kabul aldı. Bu proje kapsamında İsviçreli bir ekipten video üzerinden aile iletişiminin kodlanmasına dair bir eğitim alacağız. Bu yeni proje yoluyla, geçmişe dair konuşmalarda sadece sözlü değil, görüntülü verinin de diskura etkisini incelemiş olacak, aynı zamanda ebeveynlerin toplumsal cinsiyet ideolojilerinin bu konuşmaları nasıl etkilediğini görmüş olacağız. Şimdi sonuçlarla ilgili çok heyecanlıyız. Araştırma konularımızla ilgilenen ve bizimle iletişime geçmek isteyen öğrenci ve araştırmacılar, bize cegel@metu.edu.tr e-posta adresi aracılığıyla ulaşabilirler.

Doç. Dr. Başak Şahin Acar

Editör:
Ar. Gör. Gizem Fındık

E-posta:
psynews@metu.edu.tr

BÖLÜMDEN HABERLER

Bölüm başkan yardımcımız değişti.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Doç. Dr. Aslı Kılıç Özhan bir süredir devam ettirdiği Bölüm Başkan Yardımcılığı görevinden ayrılmış, yerine Prof. Dr. Bengi Öner Özkan hocamız göreve başlamıştır. Aslı hocamıza verdiği destek için teşekkür ediyor, Bengi hocamızı tebrik ediyoruz.

Bölümümüzün ev sahiplerinden biri olduğu Deneysel-Bilişsel Psikoloji Sempozyumu gerçekleşti.

Ağırlıklı olarak deneysel ve bilişsel psikoloji alanlarında çalışmalar yapan akademisyen ve öğrencileri bir araya getirmeyi, alanın akademik ilgi ve araştırma konularını paylaşabilmeyi hedefleyen VI. Deneysel-Bilişsel Psikoloji Sempozyumu 7-8 Eylül 2021 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirildi.

İnsan Faktörü ve Performans dersinde poster sunumları yapıldı.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Türker Özkan'ın "PSY519 - Human Factors and Performance" dersi kapsamında 14 Temmuz Çarşamba günü saat 10.30'da geleneksel poster sunumları gerçekleştirilmiştir.

ODTÜ Psikoloji Ailesinin En Genç Üyesi.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Leman Korkmaz'ın kızı Arya bebek 1 Temmuz 2021 tarihinde dünyaya geldi. Hocamızı gönülden tebrik ediyor, Arya bebeğe sağlıklı, güzelliklerle dolu bir ömür diliyoruz.

ODTÜ Psikoloji Ailesinin En Genç Üyesi.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Doç. Dr. Aslı Kılıç Özhan'ın oğlu Gökçe bebek 30 Temmuz 2021 tarihinde dünyaya geldi. Hocamızı gönülden tebrik ediyor, Gökçe bebeğe sağlıklı, güzelliklerle dolu bir ömür diliyoruz.

Mutluluklar.

Bölümümüz mezunlarından Dr. İbrahim Öztürk ile Sosyal Bilimler Enstitüsü araştırma görevlisi ve Gelişim Psikolojisi Doktora öğrencisi Nazlı Akay dünyaevine girmiştir. Çiftimize bir ömür boyu sağlık ve mutluluk dileriz.

BÖLÜMDEN HABERLER

Bölümümüz öğretim üyelerinden Doç. Dr. Yonca Toker Gültaş, yazdığı kitap bölümleri ile alana katkı sağladı.

-Toker-Gültaş, Y., Ok, A. B., & Ceylan, S. (2021). Chapter 13: Cognitive biases of destructive leadership styles: A special focus on Machiavellianism (p. 197-209). In S.M. Camgöz & Ö.T. Ekmekci (Eds) Destructive leadership and management hypocrisy: Advances in theory and practice, UK: Emerald Publishing.

-Ok, A. B., Göncü-Köse, A., & Toker-Gültaş, Y. (2021). Chapter 3: Fifty shades of Darth Vaders in organizations: An overview of destructive leadership (p. 35-48). In S.M. Camgöz & Ö.T. Ekmekci (Eds) Destructive leadership and management hypocrisy: Advances in theory and practice, UK: Emerald Publishing.

Bölümümüz araştırma görevlisi ve doktora öğrencilerinden Erkin Sarı, alana iki yeni kitap bölümü kazandırdı.

-Sarı, E. (2020). Çevreci Değerler ve Çevreci Davranışı Açıklayan Modeller. C. Yaşaroğlu (Ed.), Çevre Psikolojisine Giriş içinde (s. 207-236). Nobel Akademik Yayıncılık. https://www.nobelyayin.com/cevre-psikolojisine-giris_16623.html

-Sarı, E. (2021). Çevre ve Ahlak. G. Arslantürk (Ed.), Ahlak Psikolojisi içinde (s. 247-270). Nobel Akademik Yayıncılık. https://www.nobelyayin.com/ahlak-psikolojisi_17465.html

Bölümümüz araştırma görevlisi ve doktora öğrencilerinden Şerife Yılmaz, alana yeni bir kitap bölümü kazandırdı.

Yılmaz, Ş. (2021). Toplumsal mobilite ve koruyucu yaklaşımlar. G. Bumin ve G. Akyürek (Ed.), Koruyucu ergo-terapi ve çevresel düzenlemeler içinde (s. 209-222). Ankara: Hipokrat Yayınevi.

Vefat.

Bölümümüz öğretim üyesi Doç. Dr. Deniz Canel Çınarbaş'ın annesi vefat etmiştir. Kendisine Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve sevenlerine başsağlığı ve sabır diliyoruz.

ÖDÜLLER VE BAŞARILAR

• Bölümümüz mezunlarından;

-Hurigül Bayram Gülaçtı ile danışmanı Prof. Dr. Sibel Kazak Berument'in hazırladığı, "The Predictors of Parental Differential Treatment and Dyadic Relations with Sibling Attachment " başlıklı doktora tezi,

-Hatice Işık ile danışmanı Dr. Öğr. Üyesi Başak Şahin Acar'ın hazırladığı, "Preschoolers' Gender-Typing of Self and Others in Family Context" başlıklı doktora tezi,

-Semanur Güneş Çakmak ile danışmanı Doç. Dr. Deniz Canel Çınarbaş'ın hazırladığı "Investigating Intentions to Seek Psychological Help from Professionals in Köklük Village, Ordu: A Mixed Method Study" başlıklı yüksek lisans tezi,

2019-2020 Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez ve Yayın Ödülü'ne layık görülmüştür. Mezunlarımızı ve danışmanlarını kutluyor, başarılarının devamını diliyoruz.

• Bölümümüz doktora öğrencilerinden Fatma Şeyma Kalkan İnan ile yüksek lisans öğrencilerinden Fatma Kılıç, 2019-2020 Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Ders Performans Ödülü'nü almaya hak kazanmışlardır. Kendilerini tebrik ediyor, başarılarının daim olmasını diliyoruz.

Kongre Sunumları ve Konferanslar

- * Bozo, Ö., Güvenç, İ. B., & Erol, Y. (2021, August). A qualitative analysis of psychosocial adjustment process of veteran soldiers with amputation. Poster presented at the 35th Annual Conference of the European Health Psychology Society (EHPS).
 - * Sarı, E., & Arslantürk, G. (2021). Where Does My Lineage Come From?: A Descriptive Study on the Interest to Pedigree Information Service [Paper Presentation]. 25th International Congress of the International Association for Cross-Cultural Psychology.
 - * Yüce-Selvi, Ü., Toker, Y., Sverke, M., & Låstad, L. (2020, July). The effect of shared job insecurity perceptions on exit, voice, loyalty, and neglect behaviours. Oral presentation at the Online (2021) 32nd International Congress of Psychology, Prague, Czech Republic.
- Önceki sayıya yetişemeyenler:
- * Arslantürk, G., Yücel, E., & Sarı, E. (2020). Şehirlilik Ahlakı ve Birey Üzerindeki Etkilerinin Psikoloji Çalışmaları Açısından Gözden Geçirilmesi. 5. Uluslararası Çevre ve Ahlak Sempozyumu.

Yayınlar

- * Akarsu, A.S., Sakallı, N. (2021). The associations among self-silencing, ambivalent sexism, and perceived devaluation of women in Turkey. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02353-8>
 - * Ceylan-Batur, S., Sakallı, N., & Gunaratne, S. (2021). Predictors of tolerating violence against women: Honor concerns and fundamentalist religious orientation. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02276-4>
 - * Çoksan, S. & Cingöz-Ulu, B. (2021). Group norms moderate the effect of identification on ingroup bias. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-02091-x>.
 - * Gürsoy, B. E., & Öner Özkan, B. (2021). Adaptation study of Relationship Social Comparison Scale. *Nesne*, 9(19), 30-41. doi: 10.7816/nesne-09-19-03
 - * Korkmaz, L., & Cingöz-Ulu, B. (2021). The immigrant and the citizen: Out-group evaluations and well-being of Turkish immigrants from Bulgaria. *Psychological Reports*, 124(5), 2203–2228. <https://doi.org/10.1177/0033294120954136>
 - * Öztürk, İ., & Öz, B. (2021). Investigating young male and female road users' pedestrian and driver behaviours. *Psikoloji Çalışmaları - Studies in Psychology*, 41(2), 581–614. <https://doi.org/10.26650/SP2020-0045>
 - * Öztürk, İ., Özkan, Ö., & Öz, B. (2021). Investigating sex, masculinity and femininity in relation to impulsive driving and driving anger expression. *Traffic and Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, 81, 14–26. <https://doi.org/10.1016/j.trf.2021.05.009>
 - * Tosyalı, F., & Aktas, B. (2021). Does training analytical thinking decrease superstitious beliefs? Relationship between analytical thinking, intrinsic religiosity, and superstitious beliefs. *Personality and Individual Differences*, 183 [Online Access]. doi: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2021.111122>
- Önceki sayıya yetişemeyenler:
- * Sarı, E., & Bozo, Ö. (2020). Urban design and psychological health in Ankara: A city case study. *Journal of Urban Design and Mental Health*, 6(8).

Tezler

- * Prof. Dr. Bengi Öner Özkan danışmanlığındaki Elis Güngör "Investigating Relationship Maintenance from the Investment Model and Socio-Ecological Perspectives among Dating Young Adults" başlıklı doktora tezini,
 - * Prof. Dr. Nuray Sakallı danışmanlığındaki Derya Karataş "Relationships between Self-Compassion, Masculine Gender Role Stress and Attitudes toward Psychological Intimate Partner Violence against Women" başlıklı doktora tezini,
 - * Prof. Dr. Nuray Sakallı danışmanlığındaki Sami Çoksan "The Effect of the Content of Social Contact and Ingroup Identification on Support for Social Change among Advantaged Group Members" başlıklı doktora tezini,
 - * Prof. Dr. Nuray Sakallı danışmanlığındaki Zeynep Şaklar "Perceived Justice in Marriage: The Effects of Justice Sensitivity, Ambivalent Sexism and Gender" başlıklı doktora tezini,
 - * Prof. Dr. Sibel Kazak Berument danışmanlığındaki Ayşe Büşra Karagöbek İplikçi "Examining Antecedents of Perceived Parenting in Daily Life and During the COVID-19 Pandemic: A Process of Parenting Model Perspective" başlıklı doktora tezini,
 - * Prof. Dr. Sibel Kazak Berument danışmanlığındaki Gizem Koç Arık "The Relationship between Parenting Characteristics and Internalization of Rules: Moderator Role of Gender and Temperament" başlıklı doktora tezini,
 - * Doç. Dr. Deniz Canel Çınarbaş danışmanlığındaki Deniz Yılmaz Zambak "Forced Migration Experiences of Young Adult Syrian Refugees: An Interpretive Phenomenological Analysis" başlıklı doktora tezini,
 - * Doç. Dr. Deniz Canel Çınarbaş danışmanlığındaki Gökçen Bulut "Life After Child's Death: Three Types of Parental Mourning" başlıklı doktora tezini,
 - * Doç. Dr. Deniz Canel Çınarbaş danışmanlığındaki Melisa Aşkım Pakker "Understanding Somatic Symptoms: A Mixed Method Investigation of Predictors and Experiences" başlıklı doktora tezini,
 - * Prof. Dr. Faruk Gençöz danışmanlığındaki Deniz Çelik "Subjects with Multiple Tattoos: A Psychoanalytic Study" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - * Prof. Dr. Özlem Bozo Özen danışmanlığındaki İrem Berna Güvenç "The Impact of Perceived Relative Deprivation on Health-Related Outcomes: Mediating Roles of Locus of Control and Length of Unemployment & Moderating Roles of Dispositional Optimism and Perceived Social Support" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - * Prof. Dr. Reyhan Bilgiç danışmanlığındaki Başak Kişisel "Effects of Perceived Transformational Leadership on Organizational Outcomes: The Mediating Role of Leader's Emotional Intelligence and the Moderating Role of Follower's Personality" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - * Prof. Dr. Sibel Kazak Berument danışmanlığındaki İlayda Çalışkan "Perceived Parenting and Internalizing Problems in First and Second Graders: Moderating Role of Negative Affect and Gender" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - * Doç. Dr. Yonca Toker Gültaş danışmanlığındaki Elif Hazal Ceylan "Response Bias in Personality Tests: The Effect of Reading Job Descriptions" başlıklı yüksek lisans tezini,
- başarıyla sunmuşlardır. Kendilerini ve danışmanlarını tebrik ediyoruz.

Dört Cevapta Doktora Tezım

Ad Soyad: Dr. Ayşe Büşra Karagöbek İplikçi

Başlık: Algılanan Ebeveynliğin Öncüllerinin Günlük Hayatta ve Covid-19 Pandemisinde İncelenmesi: Aile Süreçleri Modeli Perspektifi

Konu Neydi? Tezım günlük hayatta ve pandemide ebeveynlik davranışlarını nelerin açıkladığına odaklanıyor. Ebeveynin ve çocuğun eğitim seviyesi veya mizacı gibi karakteristik özelliklerinin yanı sıra sosyal destek, evlilik doyumu gibi aile içi özelliklerin de rolü incelendi.

Nasıl Çalışıldı? Ebeveynliği incelemek için iki çalışma yürüttük. İlk çalışmada, 19 farklı ilden ilköğretim, ortaokul, lise öğrencileri ve anne babalarından veri okul ziyaretleriyle toplandı. Toplamda 700 kusun aileye ulaştık. İkinci çalışmada ise pandeminin ebeveynlik üzerindeki etkilerini araştırmak için ilk çalışmadaki ailelerin bir kısmına tekrar ulaştık. Bu çalışmada verileri pandemi sebebiyle online olarak topladık. İki çalışmada ebeveynlik çocuğun algıladığı reddedilme olarak inceledi. Yani, çocukların ebeveynlerinin davranışlarını ne kadar negatif veya ihmalkar algıladıkları diyebiliriz. Algılanan ebeveynliğin özellikle çocuk için negatif etkileri bilindiği için bu çalışmada bu durumun öncülleri neler olabilir diye sorduk.

Ne Bulundu? İlk çalışmada anneler için en önemli bulgular eğitim seviyesinin yüksek olması ve sosyal destek almasıydı. Özellikle kız çocukları ve olumsuz mizaçlı çocuklarda annenin sosyal desteğe daha çok ihtiyacı olduğunu ve sosyal destek alabildiklerinde bu durumun ebeveynliklerine olumlu yansıdığını gördük. Babalar içinse ebeveynliğin negatif durumlardan daha çok etkilendiğini ve özellikle evlilikteki problemlerin ebeveynliklerine negatif yansıdığını gördük. Bunlara ek olarak anne babalar karşılıklı olarak birbirini etkiliyor mu diye incelediğimizde ise babanın ebeveynlik tutumlarının aile içinde hem baba-çocuk hem de anne-çocuk ilişkisinde önemli bir etkisi olduğunu gördük. Yani negatif durumları daha çok yansıtılmalarının yanı sıra aile içindeki tutumları aile içi dengelere de daha çok yansıtıyordu. Bunlara ek olarak pandemi-

de ayrıca annelerin ebeveynliği için nelerin etkilediğini inceledik. Ev içindeki kargaşanın ve annenin pandemi sebebiyle yaşadığı kaygının annenin psikolojik stresini artırdığını ve bu durumun ebeveynliğine negatif yansıdığını bulduk.

Neden Önemli? İlk çalışmanın sonuçları ailelerle çalışan eğitimciler, sosyal hizmet uzmanları ve sosyal politikaları için önem arz etmekte. Özellikle, babaların aile içi rollerine yönelik eğitim ve müdahale programları için sonuçların faydalı olabilir. Ayrıca pandemi dönemindeki olası negatif etkiler için geliştirilecek eğitim veya müdahale programları için yol gösterici olacağını düşünüyorum.

Dört Cevapta Doktora Tezım

Ad Soyad: Dr. Deniz Yılmaz Zambak

Başlık: Genç Yetişkin Suriyeli Mülteci Gençlerin Zorunlu Göç Deneyimleri: Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz Çalışması

Konu Neydi? Bu çalışma Suriyeli genç mültecilerin zorunlu göçü nasıl deneyimlediklerini ve zorunlu göçün yetişkin yaşamına geçiş üzerindeki etkilerini anlamayı amaçlamıştır. Doç. Dr. Deniz Canel Çınarbaş danışmanlığında yürütülmüştür.

Nasıl Çalışıldı? Yaşları 20 ile 23 arasında değişen on sekiz Suriyeli genç ile çevirmen yardımıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, Yorumlayıcı Fenomenolojik Analiz yöntemi ile analiz edilmiştir.

Ne Bulundu? Analiz sonucunda sekiz farklı tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar Suriye'deki savaş dönemine, Suriye'den ayrılıp Türkiye'ye göç etme sürecine ve Türkiye'deki yaşama dair deneyimleri kapsamaktadır. Ayrıca katılımcılar psikolojik dayanıklılık kaynaklarından, savaş ve göç yaşantılarının aile dinamiklerine etkilerinden bahsetmişlerdir. Savaş ve göç yaşantıları Suriyeli mülteci gençlerin sorumluluk sahibi ve olgunlaşmış bireylere dönüşmelerine yol açmış ancak bu dönüşüm hızlı ve hazırlıksız bir biçimde yetişkinlik yaşamına geçiş olarak tarif edilmiştir.

Neden Önemli? Bu çalışma klinik psikoloji alanında yaygın olarak psikopatoloji temelli ele alınan zorunlu göç deneyimini, güçlendirme temelli ve sosyoekolojik kuramsal bakış açısıyla inceleyerek bütüncül yaklaşımların mülteci ruh sağlığı alanındaki önemini ortaya koymuştur. Ayrıca mülteci ruh sağlığı alanındaki çalışmaların çoğunlukla ABD, Kanada ve Avrupa ülkeleri gibi gelişmiş ülkelerdeki mülteci gruplar ile yapıldığı düşünüldüğünde, Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkede yaşayan Suriyeli mültecilerle yapılan bu araştırma literatürdeki farklılıkları ve ortak noktaları kıyaslama imkânı vermiştir.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Gökçen Bulut

Başlık: Evlat Kaybından Sonra Yaşam: Üç Çeşit Ebeveyn Yası

Konu Neydi? Evlat kaybı yaşamış ebeveynlerin yas deneyimlerinin, hayatlarında nelerin nasıl değiştiğinin ve hangi şekillerde baş etmeye çalıştıklarının anlaşılmasına çalışılmasıdır.

Nasıl Çalışıldı? Konunun derinliği ile uyumlu olarak Yapısalcı Gömülü Teori (Constructivist Grounded Theory) metodolojisi tercih edilerek, olabildiğince çeşitli özelliklere ve kayıp öykülerine sahip ebeveynlerle görüşmeler yürütüldü. Görüşme sorularının oluşturulmasından araştırmancanın bittiği ana kadar her bulgu ebeveyn deneyimlerine temelendirildi.

Ne Bulundu? Görüşmelerin sonunda suçluluk hissinin bu kayıpta oldukça belirleyici bir etkisi olduğu gözlemlendi ve suçluluğun ebeveynin hayatını hangi boyut ve biçimde etkilediğine bağlı olarak üç farklı yas çeşidinin ortaya çıktığını anlatan teorik bir model önerildi. Belirlenen yas çeşitleri; Cansız Yas, Etken Yas ve Yasaklanmış Yas.

Neden Önemli? Suçluluğun merkezi konumunun yas seyrini nasıl etkilediğini bu kapsamda tanımlayan ve detaylandıran başka bir araştırmancanın bulunmaması bu çalışmanın literatüre ve yas tutan ebeveynlerle yürütülen psikoterapi uygulamalarına önemli bir katkısı olarak düşünülebilir.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Melisa Aşkın Pakker

Başlık: Somatik Semptomları Anlamak: Yordayıcıların ve Deneyimin Anlaşılması için Karma Yöntemli Bir Çalışma

Konu Neydi? Çalışmanın amacı somatik semptomların olası sebeplerinin ve bireysel deneyimlerinin bütünsel bakış açısıyla anlaşılmasıdır.

Nasıl Çalışıldı? Bu doğrultuda, 18 ve 65 yaş aralığındaki 326 yetişkin katılımcı dört farklı ölçek cevaplamıştır (Kısa Semptom Envanteri, Sosyoekonomik Seviye Ölçeği, C-Tipi Davranış Ölçeği Duygu İfade Edememe Ölçeği ve Bireysellik ve Toplulukçuluk Ölçeği). Ölçeklerde somatik semptom deneyimi yaşadığı tespit edilmiş katılımcılarla kısa görüşmeler yapılarak hangi semptomları yaşadıkları, kendilerinin ve çevrelerindeki semptomların neden oluştuğuna dair algıları, bu semptomlara dair yaklaşımları ve yardım aramaya yönelik tutumları hakkında bilgi toplanmıştır.

Ne Bulundu? Ölçeklerden elde edilen bilgiler artan yaş, toplulukçu bir kültürel yapıdan gelme, anksiyete, fobik anksiyete ve obsesif kompulsif özelliklere sahip olmanın somatik semptom deneyimlerini artırdığını ortaya çıkartmıştır. Yapılan kısa görüşmeler doğrultusunda ise katılımcıların en çok mide ile ilgili şikayetler (mide yanması ve bulantısı) yaşadığı, bu şikayetlerin sebeplerinin ise "strese maruz kalma" ve "çok düşünme" olduğuna inandıkları, ailelerinin ise "fazla hassas ve kırılgan" olmanın sebep olduğuna inandıkları tespit edilmiştir. Ek olarak, bu şikayetlerle başa çıkabilmek için aile bireyleri ve arkadaşlarla paylaşım içerisine girildiği, dikkat dağıtma, dua etme ve meditasyon gibi bireysel stratejilerin kullanıldığı da ortaya çıkartılmıştır. Katılımcıların hepsi daha önce şikayetleriyle ilgili tıp doktorlarına başvurmuş ve tıp doktorları da şikayetlerin "psikolojik olabileceğini" söylemiştir. Katılımcıların %70'i ilerleyen süreçte psikolog veya psikiyatriste başvurmayı düşündüklerini dile getirmiştir.

Neden Önemli? Çalışmanın sonuçları, bireylerin duygular ile somatik semptomları ayırt edemediklerini ve hatta duygularının (özellikle kaygılarının) farkında olmadıklarını, dolayısıyla yaşadıkları şikayetlerin psikolojik kökenli olduklarına dair iç görüye sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu sonuç, klinik alanda, bireylerin duygularının farkındalığının daha çok artırılmasına yönelik çalışmalarda bulunmanın gerekliliğini ortaya koymuştur.

Dört Cevapta Doktora Tezım

Ad Soyad: Dr. Derya Karataş

Başlık: Öz-Şefkat, Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi ve Kadına Karşı Psikolojik Yakın Partner Şiddetine Yönelik Tutumlar Arası İlişkiler

Konu Neydi? Bu tezin amacı, erkek bireylerdeki öz-şefkat, erkek toplumsal cinsiyet rolü stresi ve yakın ilişkilerde kadına karşı psikolojik şiddete yönelik tutumlar arasındaki ilişkileri araştırmaktır.

Nasıl Çalışıldı? 404 yetişkin heteroseksüel erkek, online anket çalışmasına katılmıştır.

Ne Bulundu? Sonuçlar önerilen hipotezi destekleyecek şekilde erkek toplumsal cinsiyet rolü stresinin, öz-şefkat ve kadına karşı psikolojik yakın partner şiddetine yönelik tutumlar arasındaki ilişkiye aracılık ettiğini göstermiştir. Başka bir deyişle, öz-şefkati düşük olan heteroseksüel erkeklerin daha çok erkek toplumsal cinsiyeti rolü hissettiği ve bunun sonucunda da erkeklerin kadın yakın partnerlerine gösterecekleri psikolojik şiddeti destekleyen tutumlara daha çok sahip oldukları bulunmuştur.

Neden Önemli? Pozitif psikoloji alanında önemli bir kavram olan öz-şefkat kavramını ilk olarak bu tezde kadına karşı psikolojik şiddet ve erkek cinsiyet rolü stresi ile birlikte araştırılmıştır. Sonuçlar öz-şefkatin erkek cinsiyet rolü stresini azaltmada önemli bir faktör olduğunu ima etmektedir. Bu sebeple çalışmanın bulguları ileride, öz-şefkati yükselterek erkek toplumsal cinsiyet rolü stresini azaltmaya ve yine bunun sonucunda da şiddeti destekleyen tutumları azaltmaya yarayacak müdahale çalışmalarına destek sağlayabilir.

Dört Cevapta Doktora Tezım

Ad Soyad: Dr. Sami Çoksan

Başlık: Avantajlı Grup Üyeleri Açısından Gruplar Arası Temas İçeriği ve İç Grup Özdeşiminin Sosyal Değişime Destek Üzerindeki Etkisi

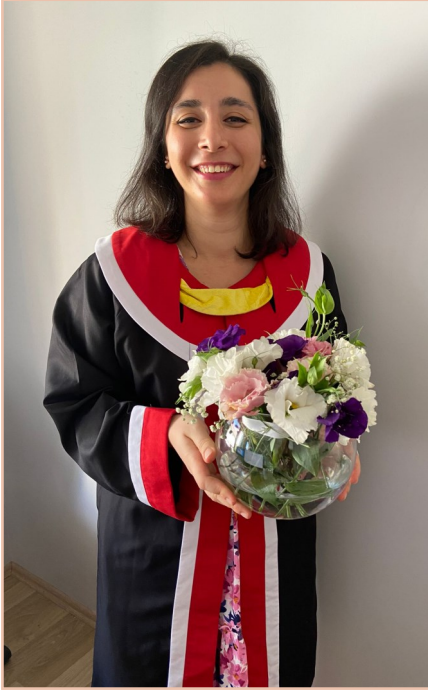
Konu Neydi? Sosyal psikoloji alanında temasın çoğunlukla olumlu yönlerine odaklanılmıştır ancak bazı durumlarda temas, sosyal değişimi ketleyici olabilir. Ben de tezimde temasın ve iç grup özdeşiminin, avantajlı grup üyeleri arasında sosyal eşitsizliği giderecek politikalara destek üzerindeki etkisini incelemeyi hedefledim.

Nasıl Çalışıldı? İlk iki çalışma deneysel, üçüncü çalışma ise ilişkisel desende idi. Günümüzde psikoloji araştırmalarının sıklıkla öğrencileri örneklemesi eleştirildiği için ben öğrencileri örneklemekten kaçındım. Dış geçerliliği artırmak için TÜİK veri setlerini kullanarak, yaş, cinsiyet, yaşanılan coğrafi bölge gibi çeşitli demografik özelliklerce avantajlı grup üyelerini temsil edici bir örneklemeye eriştim.

Ne Bulundu? Dezavantajlı üyelerle benzerlik odaklı temas kuran üyeler, farklılık odaklı temas kuranlara kıyasla, dezavantajlıların lehine olacak sosyal değişimi daha fazla reddediyorlar. Ancak yüksek özdeşim düzeyinde, farklılık odaklı temas kuranlar sosyal değişimi daha fazla reddediyorlar.

Neden Önemli? Tezimin bulguları gruplar arası uyum için geliştirilecek müdahale programları için kullanılabilir.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Gizem Koç Arık

Başlık: Ebeveynlik Bilişleri ile Kuralları İçselleştirme İlişkisinde Ebeveynliğin Aracı Cinsiyet ve Mizacın Düzenleyici Rolü

Konu Neydi? Ebeveynlerin çocuk yetiştirme ile ilgili düşüncelerinin (bilişlerinin), bir ahlaki davranış örneği olan kuralları içselleştirme ile ilişkisinde ebeveynlik davranışlarının aracı rolü incelenmiştir. Ayrıca çocuğun cinsiyet ve mizaç özelliklerinin düzenleyici rolü incelenmiştir.

Nasıl Çalışıldı? Çalışma kapsamında 7-18 yaş arasında 374 anne-çocuk çiftine anket yoluyla tabletler üzerinden veri toplanmıştır.

Ne Bulundu? Kız çocukları için ebeveyn bilişleri kuralları içselleştirmede önemli bir rol üstlenirken; erkek çocuklar için ebeveyn biliş ve davranışları kuralları içselleştirmede önemli bir rol üstlenmişlerdir. Ayrıca her çocuğun olumsuz ebeveynlik özelliklerinden aynı derece etkilenmediği, erkek çocukların ve hassasiyeti düşük olan çocukların daha çok etkilendiği bulunmuştur.

Neden Önemli? Bu çalışma, ebeveynlerin hem çocuk yetiştirme bilişlerinin hem de davranışlarının kuralları içselleştirme gelişimindeki önemini göstermiştir. Ayrıca sonuçlar, çocukların cinsiyet ve mizaç gibi bireysel farklılıkların rolünün önemini de vurgulamıştır. Bu bilgiler, alandaki müdahale çalışmalarında kullanılmak için değerli bilgiler sağlamıştır.

Bunları Biliyor Muydunuz?

Endüstri ve Örgüt Psikolojisi doktora programı öğrencilerimizden Zeynep Göksu'nun bizimle paylaşmış olduğu ve yakın zamanda yayınlanmış bir raporun sonuçlarına göre;

- * "Women in the Workplace - 2021" raporuna göre 2021 yılında yöneticilik pozisyonuna terfi edilen her 100 erkeğe karşılık sadece 86 kadının terfi aldığını,
- * Kadınların genel olarak giriş düzeyindeki rollerin % 48'ine ve birinci düzey yönetici konumlarının % 41'ine sahipken, mühendislik alanında giriş düzeyindeki pozisyonların yalnızca %34'üne ve birinci düzey yöneticilik pozisyonlarının %26'sına sahip olduklarını,
- * Benzer pozisyonlardaki erkek yöneticilerle karşılaştırıldığında, pandemi sürecinde kadın yöneticilerin ekip üyelerini kontrol ederek, iş yüklerini yönetmelerine yardımcı olarak ve tükenmişlik ile uğraşan veya iş/yaşam çatışmaları yaşayan çalışanlarına destek sağlayarak çalışanlarının refah düzeylerini daha fazla oranda artırdığını,
- * "Sık sık" veya "neredeyse her zaman" işyerinde tükenmiş olduğunu belirten çalışanların oranının 2020 yılına kıyasla 2021 yılında erkeklerde %7 (2020'de %28; 2021'de %35), kadınlarda %10 (2020'de %32; 2021'de %42) oranında arttığını,
- * Mesai saatleri dışında ulaşılabilir olması beklenmeyen çalışanların %26'sı tükenmişlik hissettiğini belirtirken, her zaman ulaşılabilir olması gerektiğini hisseden çalışanların %57'sinin işyerinde tükenmişlik hissettiğini,

biliyor muydunuz?

